

ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

МАСОВНЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

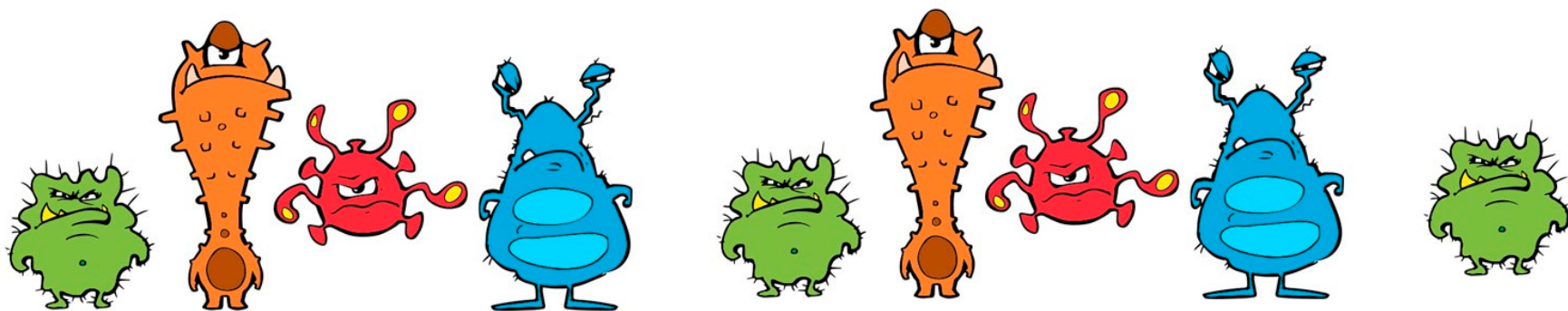
Вежба 04



- заразне болести – оне које су изазване **патогенима** и могу се **пренети** са једног живог бића на друго, односно са једне особе на другу
- на обољевање и развој многих заразних болести могу да утичу **фактори ризика** као што су генетска предиспозиција, старост, пол, животне навике, општа и лична хигијена

ОБЛИЦИ ЕПИДЕМИЈСКОГ ЈАВЉАЊА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ:

- **спорадично јављање** – у истом годишњем добу, на истом подручју, исти број спорадичних случајева
- **епидемија** – када велики број људи једне популације у одређеном региону оболи од неке заразне болести
- **пандемија** – када је број оболелих још већи, а регион у којем се болест јавила још шири
- **ендемија** – стално присуство заразне болести у одређеном подручју, у одређеном временском периоду, без обзира на број оболелих



- **инфекција** – процес који настаје уношењем и размножавањем патогених микроорганизама у телу домаћина који на њега реагује општом или локалном реакцијом што се испољава као заразна (инфективна) болест

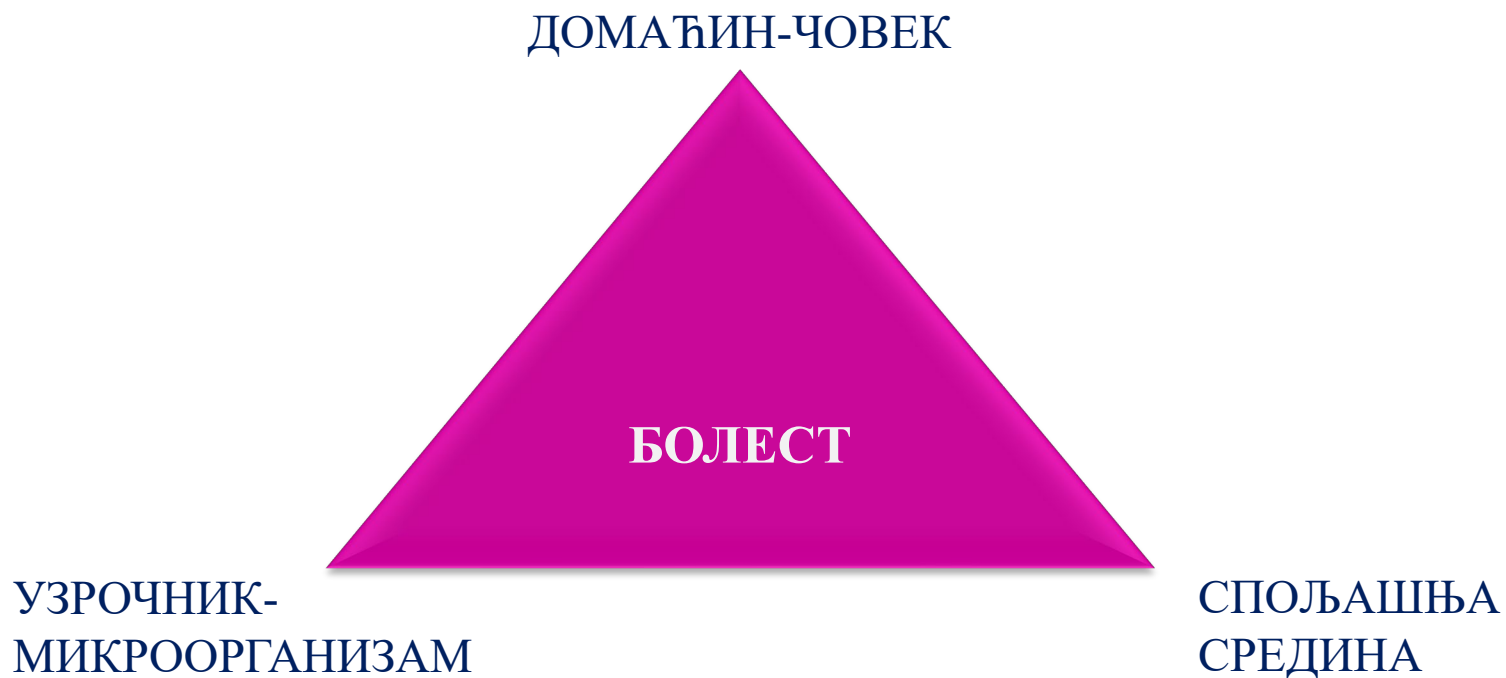
- да би настала инфекција, морају бити испуњени сви **услови** који чине **ланац инфекције**

ВОГРАЛИКОВ ЛАНАЦ



ЕКОЛОШКИ МОДЕЛ НАСТАНКА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ – модел троугла

- појава болести је последица нарушене еколошке равнотеже између узрочника болести, домаћина и спољашње средине

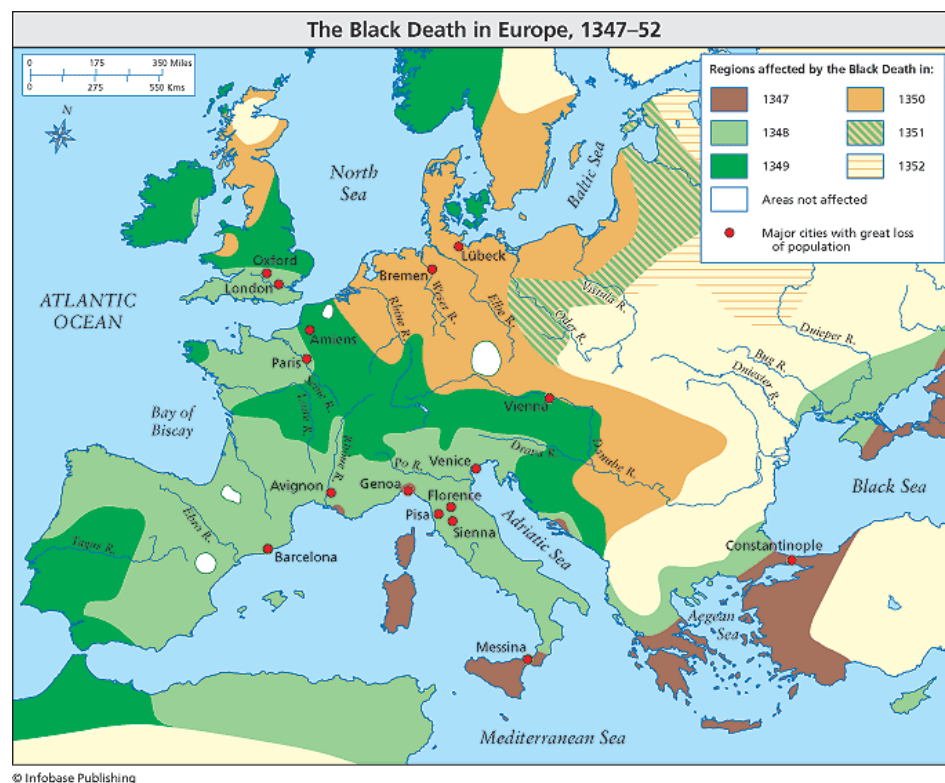


ИСТОРИЈА ЕПИДЕМИЈА

- болести су одувек биле нежељени пратилац напретка човечанства
- прве праве епидемије заразних болести настале су када су људи почели да живе у великим заједницама
- некада су биле тако смртоносне, да су пустошиле читава села и градове
- неке од њих су:

Атинска куга	Јустинијанова куга
Црна смрт	Жута грозница
Богиње	Прва пандемија колере
Шпанска грозница	Тифус
Маларија	Сид

- заразне болести се данас сврставају у првих десет водећих узрока смртности у свету, најчешћи су узрок оболевања становништва, а најчешће су **РЕСПИРАТОРНЕ** заразне болести



КЛАСИФИКАЦИЈЕ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Према улазном месту:

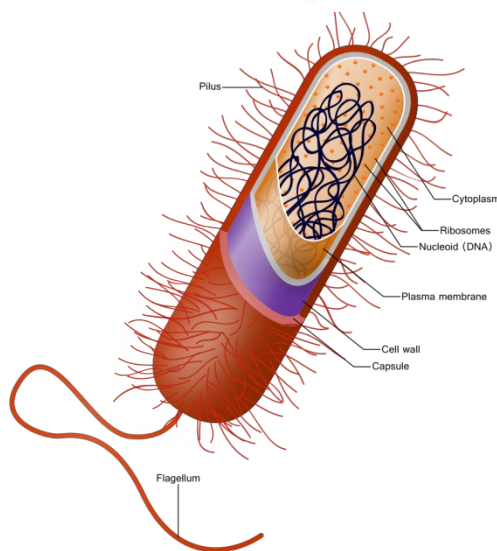
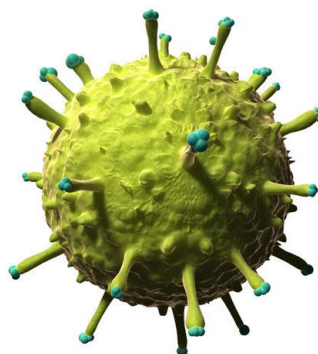
РЕСПИРАТОРНЕ
ГАСТРОИНТЕСТИНАЛНЕ (ЦРЕВНЕ)
УРИНАРНЕ
ГЕНИТАЛНЕ
ИНФЕКЦИЈЕ ЦНС-А
КОЖНЕ
СИСТЕМСКЕ (СЕПСА)

Према врсти узрочника:

ВИРУСНЕ
БАКТЕРИЈСКЕ
ГЉИВИЧНЕ

узрочици могу бити и:

РИКЕЦИЈЕ
ПРОТОЗОЕ
ГЛИСТЕ



Према путевима ширења:

КОНТАКТНЕ:

директан (додир, пољубац, сексуални контакт)

индиректан контакт (заражени предмети)

КРВНО-ПРЕНОСИВЕ

КАПЉИЧНЕ (ваздухом)

АЛИМЕНТАРНЕ (храном)

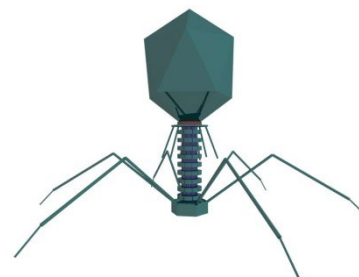
ХИДРИЧНЕ (водом)

ЗЕМЉИШТЕМ

ВЕКТОРСКЕ (инсектима,

глодарима)

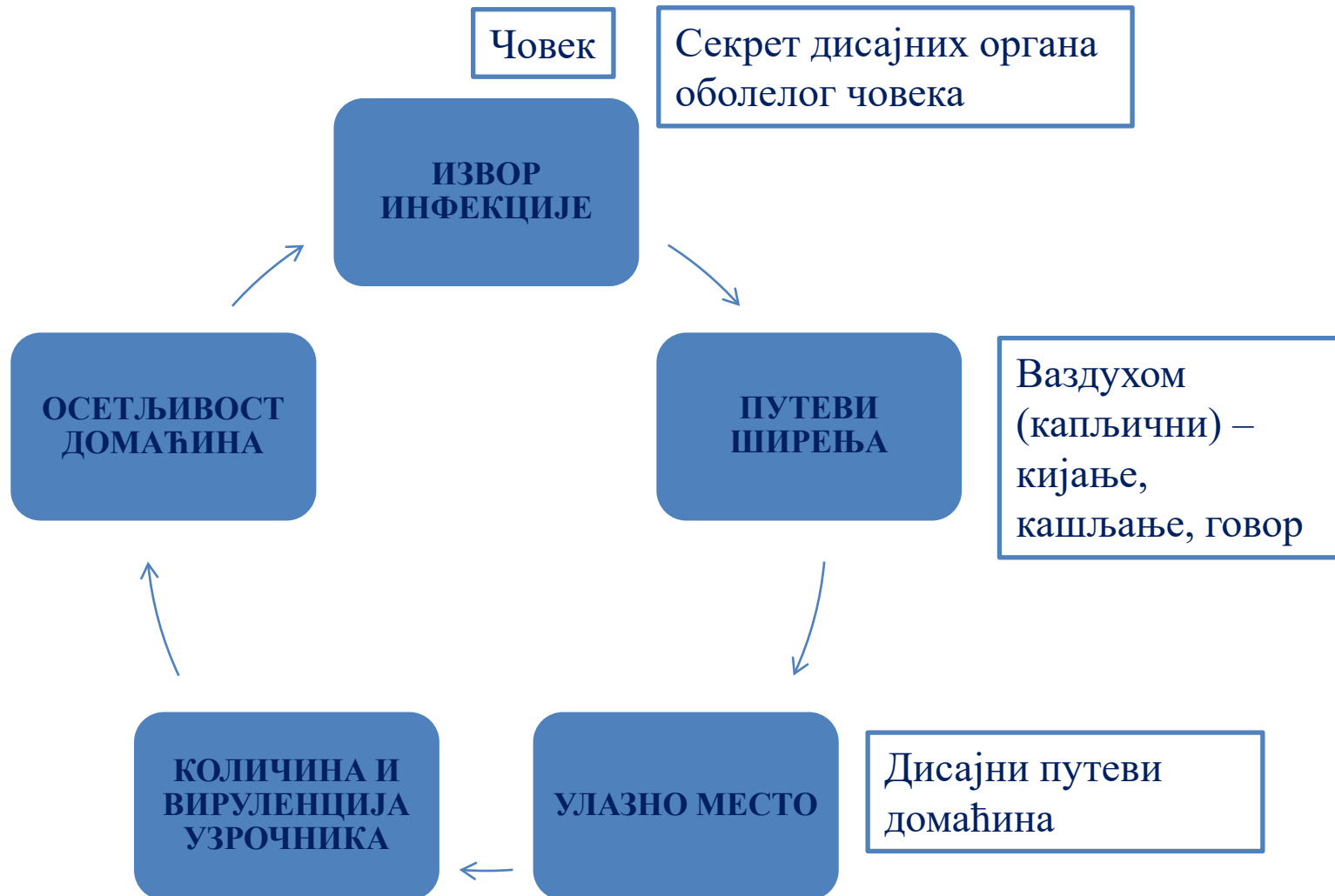
ЗООНОЗЕ (животињама)



РЕСПИРАТОРНЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

- најчешће болести деце (карактеристике респираторног система деце: недовршено окоштавање ребара и мек грудни кош, недовољна развијеност интеркосталних мишића и мања растегљивост плућа, неразвијени дисајни путеви)
- високо заразне болести, лако и брзо се шире изазивајући оболевање већег броја људи- епидемије
- чешће у јесењим и зимским месецима
- инфекције горњих и доњих респираторних путева: ринитис, упала грла и крајника, упала средњег уха, бронхитис (упала слузнице бронхија), пнеумонија (упала плућа), туберкулоза, грип, заушци, дифтерија, сарс; осипне грознице: овчије богиње –варичела, мале богиње –морбили, црвенка–рубеола, шарлах;

РЕСПИРАТОРНЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ



РЕСПИРАТОРНЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

ИНФЕКЦИЈЕ ГОРЊИХ И ДОЊИХ ДИСАЈНИХ ПУТЕВА

Инфекција	Узрочник и	Најчешћи симптоми и знаци
Ринитис	Вируси	Зачепљење и секреција из носа
Упала грла и крајника	Вируси Бактерије	Зачепљење и секреција из носа, бол у грлу, кашаљ, повишена температура
Упала средњег уха	Вируси Бактерије	Повишена температура, бол, плачљивост и раздражљивост детета
Бронхитис (упала слузнице bronхија)	Вируси	Повишена температура, кашаљ, отежано дисање- "свирање у грудима"
Пнеумонија (упала плућа)	Вируси Бактерије	Повишена температура, кашаљ, отежано дисање

РЕСПИРАТОРНЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

ИНФЕКЦИЈЕ ГОРЊИХ И ДОЊИХ ДИСАЈНИХ ПУТЕВА

Инфекција	Узрочник и	Најчешћи симптоми и знаци
Инфлуенца (грип)	Вируси	Грозница, главобоља, кашаљ, болови у грлу, цурење из носа, запушен нос, болови у телу, пролив и повраћање
Туберкулоза	Бактерија	упоран кашаљ, искашљавање крви или слузи, прекомерно ноћно презнојавање, повишена температура, губитак тежине и умор, бол у грудима и отежано дисање
Заушци (паротитис)	Вирус	повишена температура, болни оток једне или обе заушне пљувачне жлезде
Дифтерија	Бактерија	повишена температура, бол у грлу, општа слабост, на ждрелу и крајницима се појављују гнојни печати
САРС	Вирус	висока температура, грозница, главобоља, слабост, болови у мишићима, суви кашаљ

РЕСПИРАТОРНЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

ОСИПНЕ ГРОЗНИЦЕ

Инфекција	Узрочници	Најчешћи симптоми и знаци
Овчије богиње - варичела	Вирус	Повишена температура, слабост, губитак апетита, осип по целом телу – ружичасти осип, чворић, мехурић, краста, осип је праћен сврабом
Мале богиње - морбили	Вирус	Кашаљ, повишена температура (до 40 степени), слабост, губитак апетита, осип прво иза ушију и по челу, затим по целом телу, избледи редом којим се појављивала
Црвенка- рубеола	Вирус	Почиње као упала горњих д.путева, повишена температура, ружичаст осип по лицу, врату и трупцу, изузетно опасна у првом тромесечју трудноће (конгениталне малформације)
Шарлах	Бактерија	Почиње као упала горњих д.путева, повишена температура (до 40 степени), након тога осип на прегибима тела, кад се изгуби перутање коже

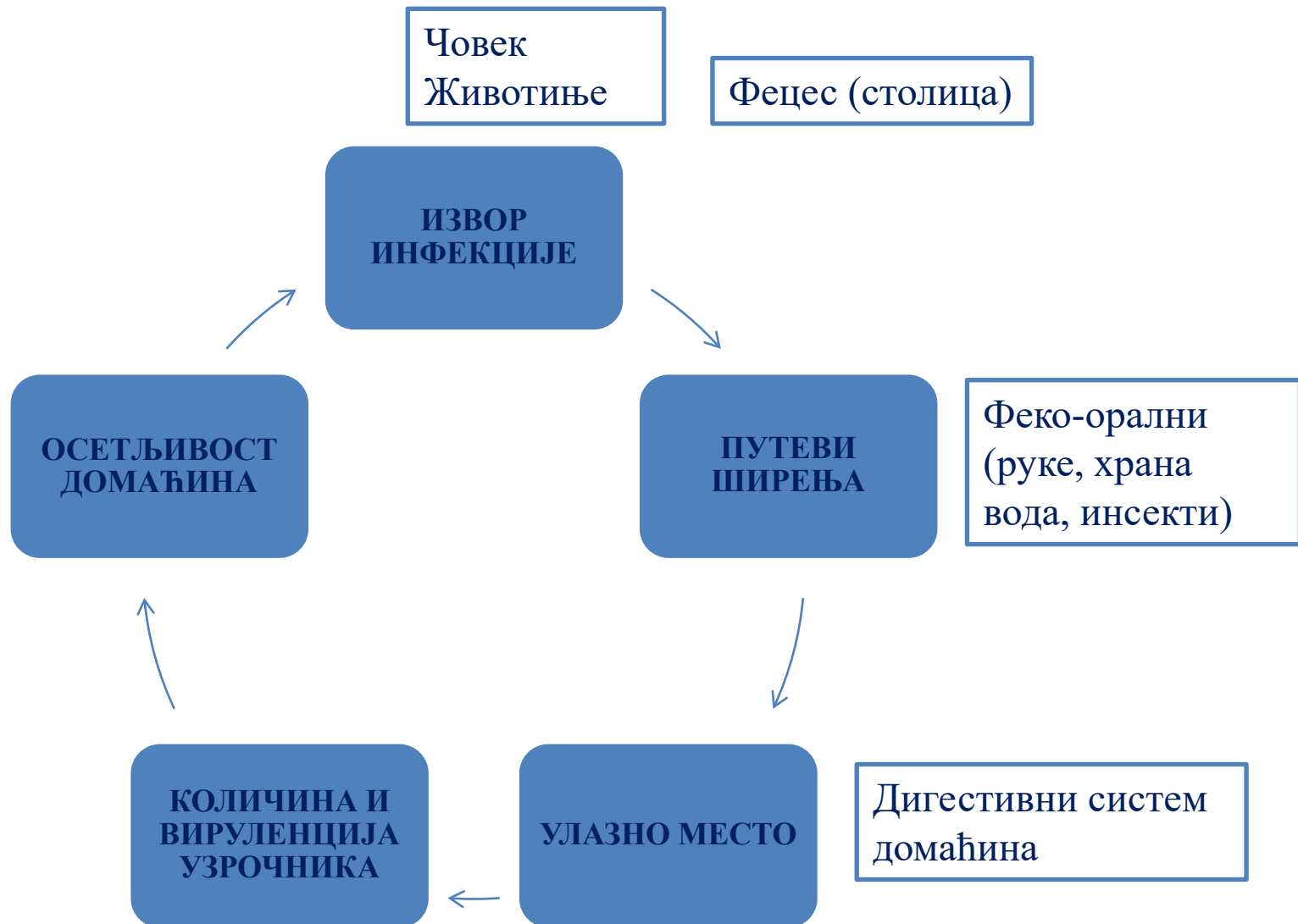
ЦРЕВНЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

БОЛЕСТИ ПРЉАВИХ РУКУ

- чешће у летњим месецима
- чешће бактеријског порекла – салмонелоза, колера, тифус, паратифус, дизентерија, ботулизам, али могу бити и вирусне – жутица (хепатитис А), дечја парализа (полиомијелитис), али узрочник могу бити и протозое и глисте – мала дечја глиста, дечја глиста, пантљичара
- најчешће се манифестују болом у трбуху, губитком апетита, мучнином, повраћањем и проливом
- у лечењу је важна надокнада течности и исхрана лако сварљивом храном

ЦРЕВНЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

БОЛЕСТИ ПРЉАВИХ РУКУ



ЦРЕВНЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

БОЛЕСТИ ПРЉАВИХ РУКУ

Инфекција	Узрочници	Најчешћи симптоми и знаци
Салмонелоза	Бактерија	Грозница, болови у стомаку, мучнина, повраћање, течна столица јако непријатног мириса
Колера	Бактерија	Пролив, повраћање, грчеви у мишићима, упале очи и набрана кожа на прстима
Трбушни тифус	Бактерија	Грозница, главобоља, јаки болови у стомаку и опстипација, течна столица, упала жучне кесе
Паратифус	Бактерија	Висока температура, главобоља, грозница, учестале столице, осип по телу
Дизентерија	Амеба (протозое)	Повишена температура, слуз и крв у столици
Ботулизам	Бактерија	Главобоља, слабост, повишена температура, бол у трбуху, повраћање, пролив

ЦРЕВНЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

БОЛЕСТИ ПРЉАВИХ РУКУ

Инфекција	Узрочници	Најчешћи симптоми и знаци
Хепатитис А	Вирус	Повишена температура, повраћање, мокраћа поприма тамну боју, столица буде потпуно светла, беоњаче пожуте и развија се жутица
Дечја парализа полиомијелитис	Вирус	Повишена температура, повраћање, слабост, главобоља, укоченост мишића, дијареја
Мала дечја глиста	Глиста	болови у стомаку, губитак апетита, слабо спавање, раздражљивост
Дечја глиста	Глиста (Аскарис)	свраб око ануса и у носу, стомачни болови, дијареја, повраћање, губитак апетита и слабост
Пантљичаре	Глисте	болови у абдомену, подригивање, смена дијареје и опстипације, мршављење

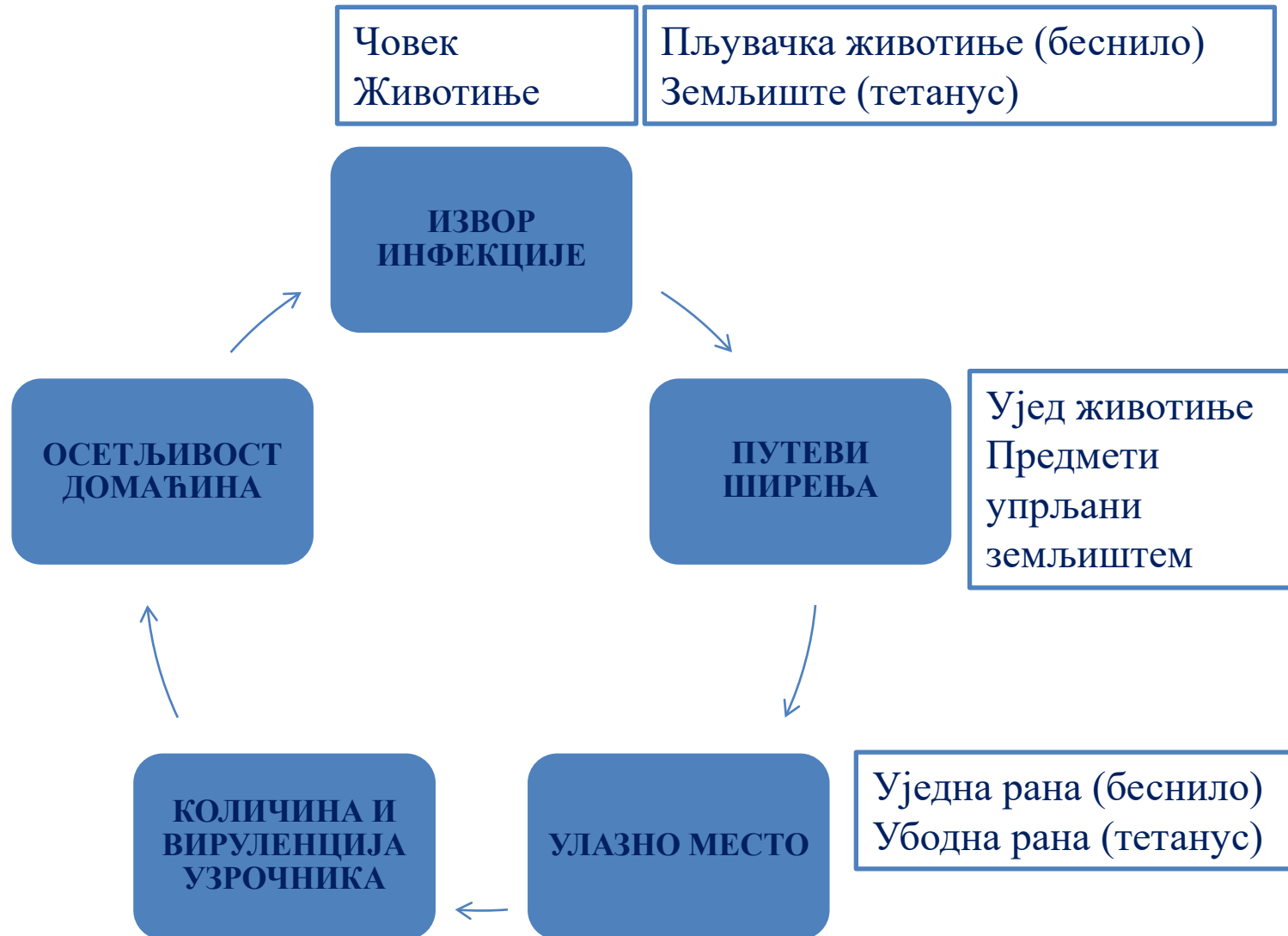
ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ ЦЕНТРАЛНОГ НЕРВНОГ СИСТЕМА

- често су компликација инфекције неког другог органског система (менингитис, енцефалитис)
- менингитис, енцефалитис, беснило (рабијес), тетанус

ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ ЦЕНТРАЛНОГ НЕРВНОГ СИСТЕМА

Инфекција	Узрочници	Најчешћи симптоми и знаци
Менингитис	Бактерија	Висока температура, повраћање, главобоља, кочење врата, конфузија, дезоријентација, фото и фонофобија
Енцефалитис	Бактерије Вируси	Главобоља, грозница, збуњеност, дремљивост, и замор. Поодмакли и озбиљнији симптоми су епилептички напади, тремор, халуцинације, губитак меморије
Беснило	Вирус	Вирус се са места уједа шири нервним путевима и највише погађа ЦНС. Симптоми обухватају збуњеност, узнемиреност, повишену температуру, саливацију и хидрофобију
Тетанус	Бактерија	Бактерија је анаеробна, настањује уске и дубоке ране, где лучи егзотоксин, који делује као неуротоксин. Симптоми укључују грчење мускулатуре

ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ ЦЕНТРАЛНОГ НЕРВНОГ СИСТЕМА



ИНФЕКЦИЈЕ ГЕНИТАЛНОГ (ПОЛНОГ) СИСТЕМА

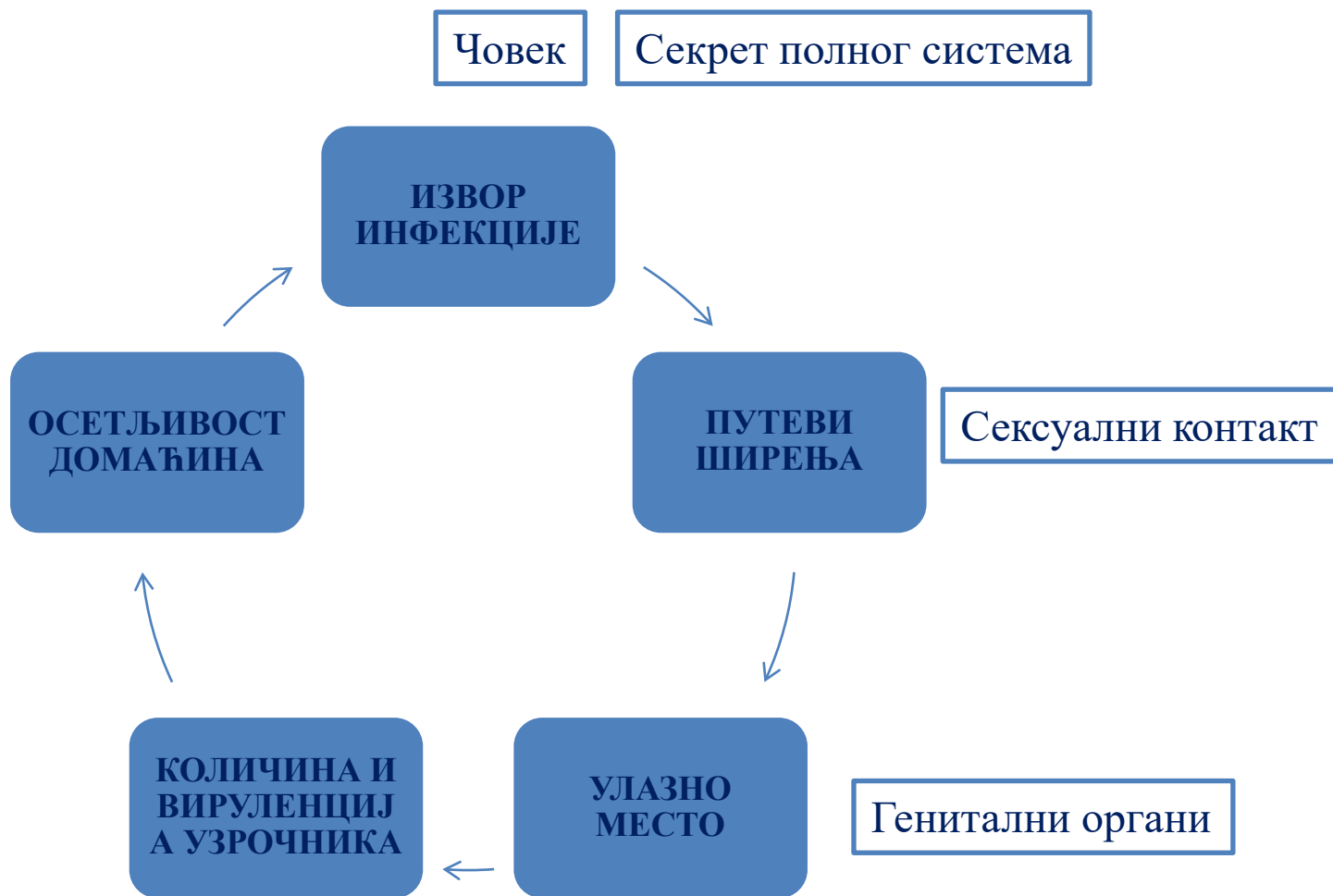
генитална хламидијаза, сифилис, гонореја, полне брадавице (кондиломи), инфекција ХПВ-хуманим папилома вирусом

Генитална хламидијаза је једна од најзаступљенијих полних инфекција посебно у популацији адолесцената

Инфекције полног система су често без карактеристичних симптома и знакова (особа не за да има инфекцију)

Могуће компликације и последице: стерилитет, ванматеричне трудноће, рак грлића материце (инфекција ХПВ-хуманим папилома вирусом)

ИНФЕКЦИЈЕ ГЕНИТАЛНОГ (ПОЛНОГ) СИСТЕМА

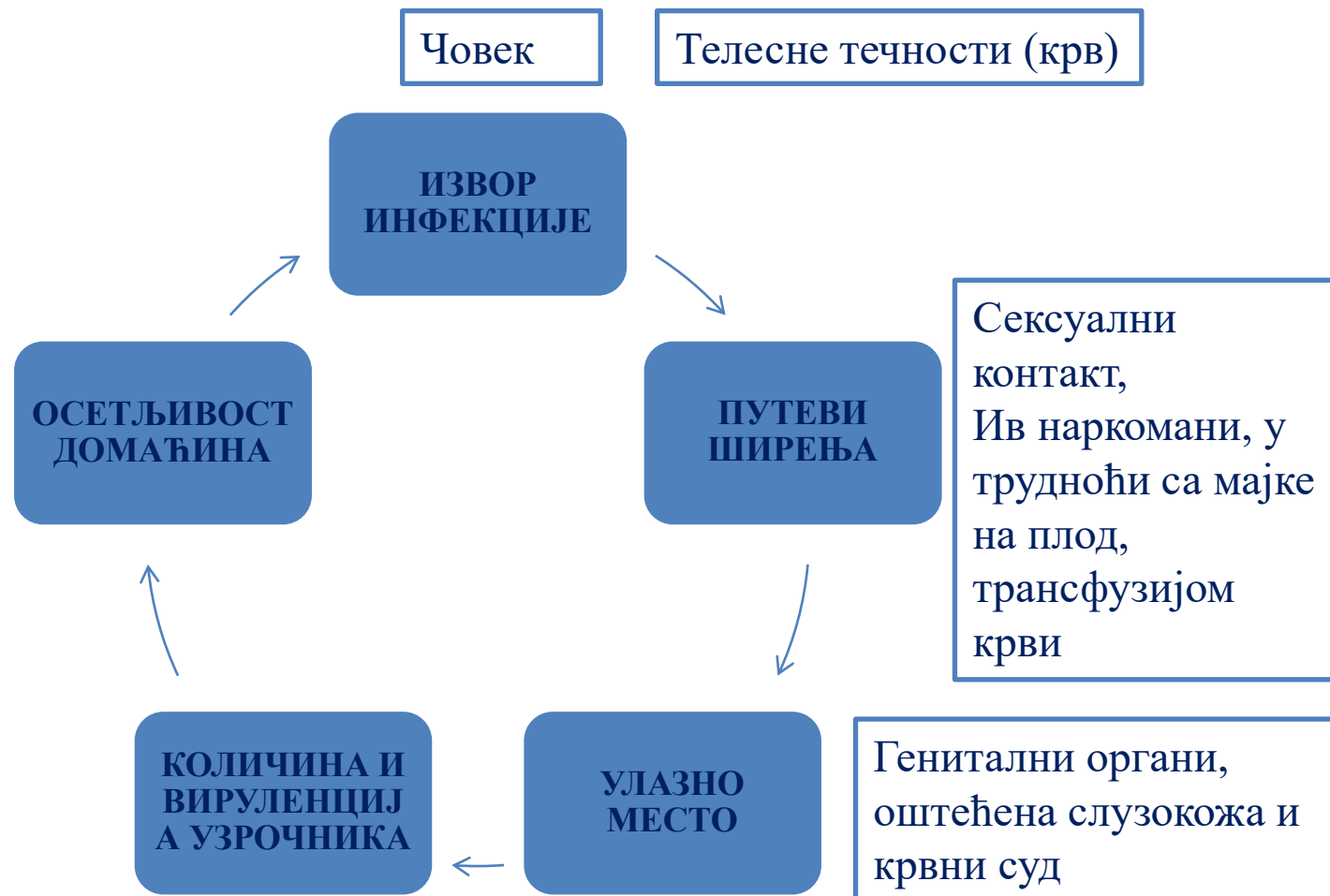


КРВНО-ПРЕНОСИВЕ ИНФЕКЦИЈЕ

ХИВ инфекција, хепатитис Б,Ц

Преносе се контактом са крвљу заражене особе (сексуални контакт, ив наркомани, са мајке на дете у трудноћи)

КРВНО-ПРЕНОСИВЕ ИНФЕКЦИЈЕ



СИДА –СИНДРОМ СТЕЧЕНЕ ИМУНОДЕФИЦИЈЕНЦИЈЕ

ХИВ вирус „напада,, и оштећује Т лимфоците смањујући тако одбрамбене способности организма.

Последица ХИВ инфекције – СИДА – представља синдром ослабљеног имунолошког система који се одликује честим, тешким инфекцијама и малигним променама на различитим органима.

КАКО СЕ ПРЕНОСИ ХИВ ВИРУС?

ПРЕВЕНЦИЈА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

ОПШТЕ МЕРЕ

Заједничке за све или већину заразних болести:

хигијенске мере (лична, комунална хигијена, хигијена становања)

Имунизација (вакцинација)

ПОСЕБНЕ МЕРЕ

У зависности од путева ширења заразне болести, за поједине групе заразних болести постоје и посебне мере превенције (проветравање простора, изолација оболелих)

ИМУНИЗАЦИЈА

ЦИЉ имунизације је стварање имунитета.

ИМУНИТЕТ је отпорност на деловање и оболевање од болести изазване одређеним микроорганизмом.

У зависности од тога како настаје разликујемо:

- активни (стечени активношћу сопственог имунолошког система)
- пасивни (пренесени)

АКТИВНИ ИМУНИТЕТ

ПРИРОДНИ

стечен активношћу сопственог имунолошког система након природног (случајног) контакта са микроорганизмом – прележана болест нпр. овчије богиње

ВЕШТАЧКИ

- стечен активношћу сопственог имунолошког система након вештачког (изазваног) контакта са микроорганизмом – ВАКЦИНАЦИЈА (туберкулоза, дифтерија, тетанус, велики кашаљ, дечја парализа, мале богиње, црвенка, велики кашаљ, тетанус, заушке, хепатитис Б)

ПАСИВНИ ИМУНИТЕТ

ПРИРОДНИ

антитела која носи мајка преносе се у трудноћи на плод штитећи бебу од инфекција у првим месецима живота.

ВЕШТАЧКИ

-готова антитела из људског или животињског организма се преносе путем серума у организам особе која је изложена неком микроорганизму на који није стекла имунитет – нпр. серум против беснила се даје особама које је угризла животиња

ХИГИЈЕНСКЕ МЕРЕ

Хигијенске мере – мере које се предузимају у циљу спречавања заразних (и незаразних) болести а односе се на одржавање чистоће тела, одеће, обуће и предмета за личну употребу (лична хигијена), стамбеног простора (хигијена становања), животне средине (комунална хигијена).

Заразне болести које могу настати као последица неадекватног одржавања личне хигијене су:

Болести прљавих руку

Шуга

Вашљивост

Гљивична обољења ноктију

Полно-преносиве болести

ПРЕТЕРАНА ХИГИЈЕНА???

Дерматитис (запаљење коже услед претераног скидања заштитног слоја кожног омотача)

Астма и алергије (деца која нису излагана инфекцијама у раном детињству чешће оболевају од алергијских болести)

МЕРЕ СПРЕЧАВАЊА

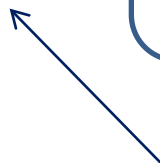
РЕЗЕРВОАР
ИНФЕКЦИЈЕ

ИЗВОР
ИНФЕКЦИЈЕ

РЕСПИРАТОРНЕ
ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

ПУТЕВИ
ШИРЕЊА

УЛАЗНО
МЕСТО



МЕРЕ СПРЕЧАВАЊА

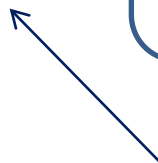
РЕЗЕРВОАР
ИНФЕКЦИЈЕ

ИЗВОР
ИНФЕКЦИЈЕ

ЦРЕВНЕ ЗАРАЗНЕ
БОЛЕСТИ

ПУТЕВИ
ШИРЕЊА

УЛАЗНО
МЕСТО



МЕРЕ СПРЕЧАВАЊА

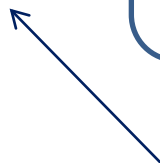
РЕЗЕРВОАР
ИНФЕКЦИЈЕ

ИЗВОР
ИНФЕКЦИЈЕ

ПОЛНЕ ЗАРАЗНЕ
БОЛЕСТИ

ПУТЕВИ
ШИРЕЊА

УЛАЗНО
МЕСТО



МЕРЕ СПРЕЧАВАЊА

РЕЗЕРВОАР
ИНФЕКЦИЈЕ

ИЗВОР
ИНФЕКЦИЈЕ

ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ
ЦЕНТРАЛНОГ
НЕРВНОГ СИСТЕМА

ПУТЕВИ
ШИРЕЊА

УЛАЗНО
МЕСТО

